

Apstiprinu
Liepājas Valsts tehnikums

Direktors _____
(A.Ruperts)
2023.gada 2.janvāris

DDI – 38 – 2023

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA VEICOT
DARBUS NO TREPĒM UN SLIETNĒM**

Izstrādāta pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14.pantu un MK 10.08.2010
noteikumiem Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

- 1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta medicīniskā veselības pārbaude pirms stāšanās darbā, ievadinstruktāža, sākotnējā instruktāža darba vietā un drošu darba veikšanas paņēmieni apmācība.
- 1.2. Vienu reizi 12 mēnešos strādājošiem jāiziet atkārtota instruktāža. Personas, kas nav instruētas un apmācītas, patstāvīgi darbu veikt nedrīkst. Ja strādājošie neievēro darba aizsardzības noteikumus, viņiem jāiziet atkārtota instruktāža.
- 1.3. Strādājošā pienākumi:
 - 1.3.1. veikt tikai to darbu, kuram viņš ticis apmācīts un izgājis darba aizsardzības instruktāžu;
 - 1.3.2. ievērot iekšējās darba kārtības noteikumus;
 - 1.3.3. smēķēt tikai īpaši norādītās vietās;
 - 1.3.4. izmantot instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;
 - 1.3.5. zināt aptiecinātas medicīnisko līdzekļu izmantošanas un pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus un aptiecinātas atrašanās vietu skolā;
 - 1.3.6. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 1.4. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:
 - 1.4.1. zināt un ievērot ražotāja norādījumus, kā arī drošus darba paņēmienus un metodes veicot darbu ar dažāda veida trepēm un slietnēm;
 - 1.4.2. slietņu un pieslienamo trepju vaigiem virzienā uz leju jābūt platākiem, lai nodrošinātu stabilitāti. Slietņu un pieslienamo trepju platumam augšējā galā jābūt vismaz 300 mm, apakšējā - vismaz 400 mm;
 - 1.4.3. slietnēm un pieslienamajām trepēm jābūt aprīkotām ar ierīci, kas novērš to sakļaušanās un apgāšanās iespēju, veicot darbu. Uz slietņu un pieslienamo trepju apakšējiem galiem jābūt apkalumiem ar asiem uzgaļiem, ja trepes uzstāda uz grunts, vai jābūt uzmauktām gumijas vai cita neslīdoša materiāla kurpēm, ja trepes uzstāda uz gludām virsmām (parketa, metāla, flīzēm, betona);
 - 1.4.4. augšējiem trepju galiem, ko atbalsta pret caurulēm vai vadiem, jābūt aprīkotiem ar speciāliem āķiem, kas novērš kāpņu krišanu vēja un nejaušu grūdienu iedarbībā.
 - 1.4.5. slietnēm jābūt aprīkotām ar ierīcēm (āķiem, ķēdēm), kas neļauj tām patvaļīgi atvērties darba laikā. Slietņu slīpums nedrīkst pārsniegt 1:3;
 - 1.4.6. atveramo pieslienamo trepju posmiem plūdeni jāizbīdās un jāiebīdās, droši jāturas jebkurā vajadzīgajā augstumā. Trepes nedrīkst patvaļīgi sakļauties. Spēks, kas nepieciešams, lai izbīdītu trepju posmus, nedrīkst pārsniegt 500 N;
 - 1.4.7. atbalstiem, ar kuriem beidzas trepju vaigi, jābūt cieši nostiprinātiem uz vaigiem un tiem nedrīkst būt brīvkustības. Nodilstot gumijas kurpēm, tās jānomaina; notrulušus uzgaļus jāuzsina;
 - 1.4.8. veicot metāla trepju apskati, jāpārlicinās par to, ka mezgli nav deformēti, metālā nav plaisu, atskarpju, asu malu, pakāpieni ir droši piestiprināti trepju vaigiem;
 - 1.4.9. lietot nebojātas trepes un slietnes un pielietot tās pēc nozīmes;
 - 1.4.10. ievērot tīrību un kārtību sanitārās, sadzīves telpās un darba vietā, kā arī ievērot personīgās higiēnas prasības;
 - 1.4.11. ievērot darba vietā un telpās izvietotās drošības zīmes, brīdinošus uzrakstus un apzīmējumus;
 - 1.4.12. nepieļaut to personu atrašanos darba vietā, kuras nav saistītas ar izpildāmo darbu, neuzdot savu darba pienākumu veikšanu citiem.
- 1.5. Ugunsdrošības pasākumi:
 - 1.5.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietās un ugunsnedrošās zonās;

- 1.5.2. ievietot izlietoto slaukāmo materiālu un eļļainos slaukus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;
- 1.5.3. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsamajiem līdzekļiem;
- 1.5.4. zināt ugunsdzēsības līdzekļu izvietošanas vietas, prast rīkoties ar tiem ugunsgrēka izcelšanās gadījumā.
- 1.6. Elektrodrošības prasības:
 - 1.6.1. elektroierīcēm un visām metāla, daļām, kuras var nokļūt zem sprieguma, jābūt droši izolētām un iezemētām;
 - 1.6.2. zināt un ievērot elektrodrošības prasības;
- 1.7. Darba higiēnas prasības darba vietai:
 - 1.7.1. lietot gadalaikam un metroloģiskajiem apstākļiem atbilstošus apģērbus;
 - 1.7.2. aukstajā periodā nodrošināt iespēju darba pārtraukumos uzturēties apkurinātās telpās;
 - 1.7.3. telpu gaisa temperatūrai jābūt diapazonā no 16 līdz 23° C aukstajā gadalaikā, no 16 līdz 27° C siltajā laikā;
 - 1.7.4. telpu relatīvajam mitrumam jābūt diapazonā no 30 līdz 70 %;
 - 1.7.5. gaisa kustības ātrums telpās nedrīkst pārsniegt 0,4 m/s;
 - 1.7.6. darba vietas - apgaismojumam jābūt ne mazākam par 300 lx.
- 1.8. Darbinieks ir tiesīgs, atteikties veikt darbu, vai pārtraukt to, ja darba devējs nav - nodrošinājis nekaitīgus un drošus apstākļus.

2. DARBA VIDES RISKU BĪSTAMIE UN KAITĪGIE FAKTORI

- 2.1. Rokas instrumentu bojājumi.
- 2.2. Rokas instrumentu, palīgierīču nepiemērota pielietošana, to nokrišana.
- 2.3. Nepareizs darba zonas apgaismojums.
- 2.4. Darbs augstumā.
- 2.5. Neērta augšējā vai zemā darba veikšanas zona, fizikas pārslodzes, u.c., faktori atbilstoši veicamajiem darbiem.
- 2.6. Paslīdēšana, iekrišana, nokrišana.
- 2.7. Darbs uz trepēm, sastatnēm stalažām.
- 2.9. Priekšmetu uzkrāšana, brūkošas konstrukcijas (krītoši priekšmeti).
- 2.10. Mehāniska rakstura traumas (sasitumi, nobrāzumi u.tml.).

3. KOLEKTĪVIE UN INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI

- 3.1. Aizsardzības zīmju, brīdinošu uzrakstu un plakātu izvietošana;
- 3.2. Papildus apgaismojuma lietošana
- 3.3. Aizsaigapģērbs atbilstoši sezonai un laika apstākļiem
- 3.4. Aizsargapavi;
- 3.5. Aizsargbrilles;
- 3.6. Aizsargķivere;
- 3.7. Cimdi;
- 3.8. Cepure;
- 3.9. Pretkritiena drošības līdzekļi.

4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS PIRMS DARBA SĀKUMA

- 4.1. Uzvilkt darba apģērbu un pārliecināties par nepieciešamo aizsardzības līdzekļu pieejamību un atbilstību paredzētajiem darbiem.
- 4.2. Saņemt no darba vadītāja darba uzdevumu (mutisku vai rakstisku) un veikt tikai to darbu, kas ietilps jūsu pienākumos.
- 4.3. Visas trepes un slietnes pirms izmantošanas jāapskata darbu vadītājam.
- 4.4. Veicot trepju apskati, jāpārliecinās par to, ka nav mezglu deformācijas, atskabargu, plaisu, asu malu, pakāpieni droši piestiprināti pie trepju vaigiem u.tml.
- 4.5. Pārbaudīt darbu veikšanas vietas apgaismojumu.
- 4.6. Pirms darbu sākšanas jānodrošina trepju stabilitāte, jāpārliecinās (apskatot un izmēģinot) par to, ka trepes nevar noslīdēt vai tikt nejauši pārbīdītas. Jāpārliecinās, ka trepes uzstādītas ar darba virsmu uz ārpusi.
- 4.7. Novietojot pieslienamās trepes apstākļos, kuros iespējama to augšējā gala pārvietošanās, augšējais gals droši jānostiprina pie izturīgām konstrukcijām.
- 4.8. Darbu neuzsākt, ja ir slikta pašsajūta.
- 4.9. Darbu aizliegts uzsākt ārpus skolas iekšējām telpām, ja ir slikti laikapstākļi - negaiss, stiprs vējš u.tml.

5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 5.1. Veicot darbu uz trepēm un slietnēm jāievēro vispārīgie darba aizsardzības noteikumi atbilstoši veicamajiem darbiem, t.sk., jālieto nepieciešamie aizsardzības līdzekļi.
- 5.2. Veicot darbu no pieslienamām un atveramām trepēm augstāk par 1,5 m, jālieto drošības josta un drošības virve, kuru stiprina pie konstrukcijas vai pie trepēm, ja tās droši nostiprinātas pie konstrukcijas.
- 5.3. Veicot darbus no pieslienamajām trepēm vietās, kur notiek transportlīdzekļu vai cilvēku pārvietošanās, lai trepes no nejaušiem grūdieniem nenokristu, jābūt ne vien uzgaļiem trepju galos, bet arī trepju uzstādīšanas vietas jāiežogo vai jāapsargā.
- 5.4. Darba laikā ir jāievēro trepēm un slietnēm paredzētās slodzes, nepārslogojot tās.
- 5.5. Aizliegts:
 - 5.5.1. strādāt no diviem augšējiem slietņu pakāpieniem, kam nav margu vai balstu;
 - 5.5.2. vairāk kā vienam cilvēkam atrasties uz pieslienamo trepju vai slietņu pakāpieniem;
 - 5.5.3. uznest un nonest kravas pa pieslienamajām trepēm un atstāt uz tām instrumentus;
 - 5.5.4. strādāt no pieslienamajām trepēm, stāvot uz pakāpiena, kurš atrodas mazāk kā 1 m no kāpņu augšējā gala;
 - 5.5.5. izveidot papildus atbalsta ierīces no kastēm, mucām u.tml., ja kāpņu garums nav pietiekams;
 - 5.5.6. uzstādīt pieslienamās trepes vairāk kā 75° leņķī attiecībā pret horizontu, neveicot to augšējās daļas papildus stiprināšanu;
 - 5.5.7. mest no trepēm un slietnēm instrumentus, taru, jebkādas citus priekšmetus;
 - 5.5.8. pieļaut trepju un slietņu pārslogošanu;
 - 5.5.9. patvaļīgi mainīt trepju un slietņu konstrukcijas, kā arī noņemt stiprinājumus.
- 5.6. Pārvietojot trepes divatā, tās jānes, pavērstas ar uzgaļiem uz aizmuguri, brīdinot pretimnākošos par nepieciešamību uzmanīties. Ja kāpnes nes viens strādājošais, tām jābūt noliektām, lai augšējais gals būtu pacelts ne mazāk kā 2 m augstumā virs zemes.

6. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀ

- 6.1. Ja pēkšņi pārtraukta elektroenerģijas vai apgaismojuma padeve - jāpārtrauc darbs, jāizslēdz un jāatvieno no tīkla elektriskās iekārtas un ierīces.
- 6.2. Konstatējot bīstamību, nekavējoties darbs ir jāpārtrauc, ziņojot par to darba vadītājam un informējot pārējos darbiniekus.
- 6.3. Ugunsgrēka gadījumā izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu pa tālruni 112 un piedalīties ugunsgrēka likvidēšanā.
- 6.4. Traumu gadījumā pārtraukt darbu un sniegt nepieciešamo pirmo palīdzību cietušajam vai pašpalīdzību notikuma vietā.
- 6.5. Saglabāt darba vietu tādā stāvoklī, kādā notika nelaimes gadījums un par notikušo ziņot administrācijai.

7. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU

- 7.1. No kāpnēm notīrīt netīrumus, sniegu, atkritumus u.tml.
- 7.2. Saliekamās trepes savietot transportēšanas stāvoklī un novietot tām paredzētā glabāšanas vietā.
- 7.3. Paziņot darbu vadītājam par visiem bojājumiem un traucēkļiem, kas radušies vai pamanīti darba laikā.

8. DARBINIEKA ATBILDĪBA PAR INSTRUKCIJAS NOTEIKUMU PĀRKĀPUMIEM

Par instrukcijas prasību neizpildīšanu, darba disciplīnas pārkāpumiem, atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā pēc pastāvošās likumdošanas vainīgajai personai piemērojama paredzētā disciplinārā, civiltiesiskā vai kriminālā atbildība. Personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības prasības, atkarībā no kaitējuma raksturu un sekām, var tikt sauktas pie disciplinārās, civiltiesiskās vai kriminālās atbildības.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālrunis - 112
Neatliekamās medicīniskās palīdzības tālrunis – 113

Sagatavoja LVT darba aizsardzības speciālists